

12 (16) kultur

Kan kråkor junga?

Heidi von Born: Hummerkri- get. Förläggartjänsten.

OM JAG BLEV OMBEDD att presentera Heidi von Borns författarskap för en utlåning som vistats i vårt land tillräckligt länge för att kunna uppfatta och övertonerna i ett sådant språk, men som ännu inte hunnit läsa någon av hennes böcker, skulle jag råda honom att börja med Hummerkriget.

Denna förtäring bagatell behandlar ett tyskt av Borns ämne men skiljer sig påfallande från hennes övriga arbeten i fråga om atmosfär och rosthåll och är av denna anledning väl lämpad att tjäna som en roman av hennes hand, men dessutom något nytt, en stycke-ändring som kommer till uttryck i en friare, lekfullare, jag är frestad att säga nödhäntare framställning. Den nya överläggheten gläder läsaren och är texten att lysa.

ALLVARET FINNS dock kvar, liksom konflikten som von Born med sin sådana författarskap utmanar till i bok efter bok, d.v.s. motsättningen mellan den starka och den svaga kvinnans uttan skäl som romanen fått heta

Heidi von Born — "den nya överläggheten glöder läsaren och är texten att lysa". Foto: STEFAN LINDBOM.

Hummerkriget, för det handlar om ett riktigt, fast oblidigt krig som åtminstone av den ena parten förs med hänsynlös beslutsamhet och mycket lyckligt. Det är en komisk moralitet om en av de sju dödsödderna, frosseri, eliter, om man föredrar hummerkriget, en alvarsam parabel om hunger. Författarinnan lånar båda tolkningsmöjligheterna öppna i denna opera buffa för liten ensemble, piano och blå varucykel av äldre modell.

DEN HUNGER det här är frågan om är kalkbaggens undanträngda och föremåle längtan efter äventyr, skönhet och njutning, som tar sig nästan kroppsliga uttryck, förtäring av allt råddat humrar. Den sortens bariska apiter förder all och går inte att stoppa förrän frossaren har väntat på att bli ätit. DEN HUNGER det här är frågan om är kalkbaggens undanträngda och föremåle längtan efter äventyr, skönhet och njutning, som tar sig nästan kroppsliga uttryck, förtäring av allt råddat humrar. Den sortens bariska apiter förder all och går inte att stoppa förrän frossaren har väntat på att bli ätit.

överläsarbete och portfölj som attribut, är Karl Lieberman, hjälten i den nästan riktiga, knäppten en typ en gång. Han är ett begrepp, en förkroppligad egenskap. Vi ser honom i detta maskspel i rosenrött och svart, avsmält mot en dansant böljande bakgrund som bildas av brunstr, tre vackra kvinnor, och dubbel, det cyklande tolvtvårig son. Den Liebermaniska familjen är en samling leende maskor i en svindlande så snart denne aktiva vällustning ledjakt på dygvis gastronomiskt enahanda återvänder han till sina röda humrar. Men det här är helt annat än bara det.

Den HAR HISTORIEN har von Born placerat i ett värt trettio, förmodligen därför att det intrigen inte skulle hälla i sig trycket av vårt burdast feministiska tidevarv. Handlingen utspelar sig i en svensk småstad, men man behöver inte ta uppfiggen på allvar. Den lilla staden kan lika gärna heta Clochemerle som Kopsack eller Väcköping. Den yttre ramen är viktiga på samma sätt och går inte att stoppa förrän frossaren har väntat på att bli ätit.

TROTS SINA grävtiska paterfamilias, sina högst påtagliga två huvudpersoner av vilka ena är avsevärt yngre än den andra, vill von Born utmana våra värderingar, är det någon som vet hur kråkslag åter? respektibelt yrke med

överläsarbete och portfölj som attribut, är Karl Lieberman, hjälten i den nästan riktiga, knäppten en typ en gång. Han är ett begrepp, en förkroppligad egenskap. Vi ser honom i detta maskspel i rosenrött och svart, avsmält mot en dansant böljande bakgrund som bildas av brunstr, tre vackra kvinnor, och dubbel, det cyklande tolvtvårig son. Den Liebermaniska familjen är en samling leende maskor i en svindlande så snart denne aktiva vällustning ledjakt på dygvis gastronomiskt enahanda återvänder han till sina röda humrar. Men det här är helt annat än bara det.

Den HAR HISTORIEN har von Born placerat i ett värt trettio, förmodligen därför att det intrigen inte skulle hälla i sig trycket av vårt burdast feministiska tidevarv. Handlingen utspelar sig i en svensk småstad, men man behöver inte ta uppfiggen på allvar. Den lilla staden kan lika gärna heta Clochemerle som Kopsack eller Väcköping. Den yttre ramen är viktiga på samma sätt och går inte att stoppa förrän frossaren har väntat på att bli ätit.

TROTS SINA grävtiska paterfamilias, sina högst påtagliga två huvudpersoner av vilka ena är avsevärt yngre än den andra, vill von Born utmana våra värderingar, är det någon som vet hur kråkslag åter? respektibelt yrke med

-debatt-

Adolf Fredrik blev förebilden

"Adolf Fredrik skola blev sannolikt förebilden för en demokratisering av utbildningsmöjligheterna". Foto: ANDERS HOLMSTROM.

FRÅGAN OM Adolf Fredriks musikklasser är självklart i detta hand ett kommunalpolitiskt problem för stockholmregionen men den berör också en skolpolitisk princip av vikt, nämligen frågan om graden av uniformitet inom svensk skolväsen och därvid av lokalitet internerade. Även om det egentligen inte rör sig om att hälla maskspel i rosenrött och svart, avsmält mot en dansant böljande bakgrund som bildas av brunstr, tre vackra kvinnor, och dubbel, det cyklande tolvtvårig son. Den Liebermaniska familjen är en samling leende maskor i en svindlande så snart denne aktiva vällustning ledjakt på dygvis gastronomiskt enahanda återvänder han till sina röda humrar. Men det här är helt annat än bara det.

Adolf Fredrik skola blev sannolikt förebilden för en demokratisering av utbildningsmöjligheterna. Den största vinsten med en in-

om folkskolan inbyggd realexamenslinje var dock enligt Jonzors att de elever som inte klassificerades i realskolan — och det var många på den tiden — inte behövde uppfylla det som ett svårt nederligt och tyngs byta skola. De kunde gåsamma smidigt gå över till den vanliga linjen i samma skola.

OM DE PEDAGOGISKA nyordningarna vid Adolf Fredriks folkskola hettar det få någon avgörande betydelse för skolkommissionens ställningstagande är det inte på det så någon sak som utgör en förutsättning för det egentliga experimentet med sängklasser är säkert förskoleklasser — mycket sannolikt med Adolf Fredrik som förebild — som startades i slutet av 1940-talet, kom att få stor betydelse för en demokratisering av utbildningsmöjligheterna.

Den största vinsten med en in-

EN STOR NYHET FRÅN A & K

Detta är boken som mer inriktad än någon annan beskriver maktspelet mellan polis och politiker i Sverige. Det är här Curt Falkenstam avslöjar att man inom Sjöpo- säg Öfvalme som en säkerhetsrisk. Detta och mycket mer möter ni i Polisernas Krig, det kanske intressantaste som skrivits om den svenska polisens utveckling sedan förstatligandet 1964. Inb.

Nu i Bokhandeln Askild & Kärnekull Förlag AB

under strecket

S. J. GOULD: MÄNSKLIKA INTELLIGENS MÄTBARIET

HARVARDPROFESSORN Stephen Jay Gould är en mångsidig och produktiv man, som bl. a. undervisar i geologi, paleontologi, evolutionsteori och vetenskapshistoria. Han tillhör den ledande revolutionära gruppen som enligt modellen punctuated equilibrium (av motståndarna förskämligt benämnd punctuated reversion) vidverdera den ortodoxa uppfattningen om evolutionens fortlöpande typiska tempo.

"Punc. eq."-teorin hävdar att evolutionen är en betydligt mer oregelbunden och sprängriktad process än vad Darwin tänkt sig. I massorna har denna interna kontrollerats helt felaktigt skildrats som darwinismens ställiga (och efterlängtat) upplösning. Goulds akademiska mästare "Ontogeny and Phylogeny", 1977, drabbades av en delvis mordisk kritik i fackpressen (t.ex. S. Leutenp. i Syst. Zool. 1978).

Gould, som enligt egen utsaga inop marxism i ledars knä, är allmänt radikal (i inledningens apotroferas bl. a. herrar Condorett, Krapotkin, G. Myrdal, A. Montagu och L. Kamin) och associerad med organisationen Science for the People, vars betydande författare är E. O. Wilson, som sociobiologi även in- nefattade burp och vattenkraft. Gould är m. o. a. en i många avseenden kontroversiell person.

Hans populärvetenskapliga författarskap är däremot helt okontroversiellt och har blivit hyllat med en sky av superlativ. Goulds mästare "Natural History" har hittills samlat i tre volymer, varav den första finns på svenska — "Alliedan Darwin", Alba 1981. De är under av pedagogisk skicklighet, underfundighet och formuleringens glädje och bör ingå i varje civiliserats bibliotek.

Den följande mästare — uselt översatt av L. Werdlin, Alba, ca. sidor 145—. har Gould samlat ihop ett antal kända forskare, som dels behandlar fysikalisk antropologi anno darwinism, dels intressanta historiska från Binet till Jensen. DET SAMMANHÅLLANDE text är en tydlig uppläppning att al-

footnoten

Egyptisk kvinnöröst

"NU BÖRAR den arabiska kvinnan få ett språk", konstaterade Sigrid Kahle den 9 maj 1982 och exemplifierade med en recension av en roman som Askild & Kärnekull dag ger ut under titeln Röst ur djupet, översatt av Marina Slagh och Hild Keck-

I spetsen för denna arabiska feministiska litteratur står Nawal El-Saadawi, en egyptisk läkare som förklarar utöva sitt yrke efter fem ohyggliga böcker på 70-talet om sexualitet i Egypten.

"Röst ur djupet" är den första

Rita Tornborg

av en muslimsk kvinna, vilket är en revolutionär. Perchoud är en prostituerad i Kairo, som har dömts till döden för att hon har ömrat en man. Jag berättaren är en kvinnlig psykiater som mottar hennes berättelse i fängelsestället innan hon avlämnas."

Naval El-Saadawi.

av dessa romaner. "En faslig metod skulle skulle man kunna tänka sig, om boken inte vore skriven

av en muslimsk kvinna, vilket är en revolutionär. Perchoud är en prostituerad i Kairo, som har dömts till döden för att hon har ömrat en man. Jag berättaren är en kvinnlig psykiater som mottar hennes berättelse i fängelsestället innan hon avlämnas."

Färlig läsning

ÖVER FEMTIO BÖCKER som skulle ha visats upp på den internationella bokmässan i Moskva nyigen förbjöds och beslagtogs på mässans ledning, meddelar AP från den sovjetiska huvudstaden. De olämpliga alstren var framförallt utgivna av amerikansjudiska och israeliska fö-

läggare. President Jimmy Carters meddelade också en fannsk italiensk baletthistorik tillhörde som förbjöds — den senare härför att den innehöll tillförlitliga smickrande omdömen om av hoppade dansörer som Nurejev och Baryshnikov.

För två år sedan uppgick antalet bortcensurerade böcker på mässan bara till halvdussin, och år 1979 var de cirka ett dusin. Ärens hårda linje berodde emellertid antagligen inte på skärpta direktiv från högsta instans utan på missledning av godtycke, trodde tidigare iakt-

Gradin, Strindberg m. fl.

I DET SENASTE numret av Invandrarsport förvarar sig Bakari invandrarsportist Anita Gradins uttrycke om att flyttningen ska bli ett stort uttryck för en utveckling som utmanar de under dessa verkligt utsatta, och så kommer det att förbli så länge bakari-enbart tänker på sina högre vinsten". Bakari menar också att det finns "försvaret" i Invandrarsport, och i fortsättningen tänker han bära på sig fotbollens arv och det utmanar det stället för ett svar.

Att prenumerera på Invandrarsport kostar 60 kr. (9816 67-2).

AV SVANTE FOLIN

sidan hyllar han som praktiskt vetenskapligt och konventionella uppfattningar, utav vetenskap är en rationell aktivitet som rätt bedrivs leder till bättre, sannare kunskap om verkligheten, i den andra flirter han följande hänvisning med den allmänna dominerande inflexionen av märket Kuhn & Co, som intar en relativistisk, eller rättare sagt nihilistisk, attityd till sanningensbegreppet. Vetenskap är enligt denna syn en socialt determinerad aktivitet och föreställningen om en kumulativ tillväxt av vårt vetande är en barock viktoriansk kvarleva av samma typ som onanis för- därighet, eller den vite manens börd. I den mån Gould delar denna åskådning, blir hans ansträngningar att, bestå sina styckpojkar med "vetenskapligt" handlande skälligen poänglös.

BOKENS ANDRA häft är ett angrepp på intelligensmätningens teori och praktik. Bimet, Goddard, Therman, Spearman, Burt, Thurstone passerar alla revy. Undantagandes den första, utgör de enligt Gould en ganska svagt samling ideologiskt motstridiga te fanatiker, som genom systematiskt missbruk av en enskild för sådant utvald matematik, försöker ge sina fiktiona rön ett skimmer av vetenskaplig respektabilitet. Den vid det här laget rätt uppkörda berättelsen har tidigare genomkommit bl. a. L. Kamin polemiska stridsvagn "The Science and Politics of IQ" 1974.

Goulds åsikter om svårutgående vid tillfälligt utvalda utvalda sidor till faktorsanalys och vektor "Faktorsanalys, grundläggande abstrakt teori och baserat på förskottet att finna en enda grundläggande struktur i stora da-

Spelens krona eller en listlös del av den bland många andra?

studier av obefinnliga tvillingar har av många "mjukskivstiver" tagits till inlätt för att avfärda hela problemet om intelligensvariationens grad av ärftlighet som en reaktionär propagandamål. Intressant var hur ingen använt avslöjandes av Margaret Meads ideologiskt motiverade faktamaterial ut till avfärda hela kulturantropologin som ett progressivt falsarium.

GOULD SJÄLV synes mena, att arvskattorer saknar betydelse för förklaringen av intelligensvariation. Än mer radikalt tycks han förneka, att generella faktorer, såsom intelligensmängd, betyde, i annan mening än att vissa anatomiska och fysiologiska begränsningar hindrar oss från att fotovisnera, fyga eller andra vatten. Sina hans polemik vänder sig mot det oklara begreppet "biologisk determinism".

Problemet determinerats i vissa indeterminism tillhör filosofens fyga följelagare och har blivit ett slags obekant strängning, inte löst till full beläshet. Det är därför också en del av många viktiga biologin, i synnerhet som ingen själsligt frisk biolog någonsin hade mått på att "betem- det är totalt eller ens över-

Att acceptera förbudet mot tv-acceller

Att acceptera förbudet mot tv-acceller är både mänskligt och ekonomiskt fördelaktigt. Många biologiskt ignoranta personer kommer att begagna hans bok som tilllyfte mot modern, biologiskt orienterad beteendevetenskap i allmänhet och den förkärade sociobiologi i synnerhet. Detta eventuella missbruk av Goulds författarskap är en lika tillfredsiggörande som effektiv metod för att diskreditera obehövliga opponenter.

Personligen säger jag att vi behöver bättre forskning snarare än forskningsförbud och kan bara rekommendera Gould att bestämma följande Gouldcit: "Vi måste naturligtvis vara på vår vakt mot det uppenbart fördorlerna om alla våra nästan desperata önskan att göra mänskliga valers specialia och överlägsna långa djur på vår jord."

SVANTE FOLIN är författare till "Den påkladda apen".

Att acceptera förbudet mot tv-acceller

Att acceptera förbudet mot tv-acceller är både mänskligt och ekonomiskt fördelaktigt. Många biologiskt ignoranta personer kommer att begagna hans bok som tilllyfte mot modern, biologiskt orienterad beteendevetenskap i allmänhet och den förkärade sociobiologi i synnerhet. Detta eventuella missbruk av Goulds författarskap är en lika tillfredsiggörande som effektiv metod för att diskreditera obehövliga opponenter.

Personligen säger jag att vi behöver bättre forskning snarare än forskningsförbud och kan bara rekommendera Gould att bestämma följande Gouldcit: "Vi måste naturligtvis vara på vår vakt mot det uppenbart fördorlerna om alla våra nästan desperata önskan att göra mänskliga valers specialia och överlägsna långa djur på vår jord."

SVANTE FOLIN är författare till "Den påkladda apen".

Att acceptera förbudet mot tv-acceller

Att acceptera förbudet mot tv-acceller är både mänskligt och ekonomiskt fördelaktigt. Många biologiskt ignoranta personer kommer att begagna hans bok som tilllyfte mot modern, biologiskt orienterad beteendevetenskap i allmänhet och den förkärade sociobiologi i synnerhet. Detta eventuella missbruk av Goulds författarskap är en lika tillfredsiggörande som effektiv metod för att diskreditera obehövliga opponenter.

Personligen säger jag att vi behöver bättre forskning snarare än forskningsförbud och kan bara rekommendera Gould att bestämma följande Gouldcit: "Vi måste naturligtvis vara på vår vakt mot det uppenbart fördorlerna om alla våra nästan desperata önskan att göra mänskliga valers specialia och överlägsna långa djur på vår jord."

SVANTE FOLIN är författare till "Den påkladda apen".

SVANTE FOLIN är författare till "Den påkladda apen".